

Kriteriji i elementi vrednovanja za nastavi predmet
GEOGRAFIJA

UVODNE NAPOMENE:

OCJENJIVANJE – dodjeljivanje određene ocjene za postignute rezultate učenika, odnosno razvrstavanje učenika u određene kategorije prema postignutim rezultatima u učenju i dogovorenim kriterijima. **Ocjenjivanje** je postupak vrednovanja utvrđene kakvoće i količine usvojenih znanja, sposobnosti, vještina, navika, stavova i vrijednosti dogovorenim sustavom jedinica tj. ocjenama.

OCJENA – dogovoreni znak ili sustav znakova kojima se označava odgovarajuća razina postignuća u učenju. Može biti brojčana (u ocjenskoj križaljki) i opisna (rubrika bilježaka u imeniku)

Provjeravane je skup postupaka kojima učitelj utvrđuje kakvoću i količinu usvojenih znanja, sposobnosti, vještina, navika, stavova i vrijednosti kod učenika

Zaključivanje ocjena – izraz postignute razine učenikovih kompetencija u nastavnome predmetu i rezultat ukupnoga procesa vrednovanja tijekom nastavne godine. Zaključna ocjena iz nastavnoga predmeta na kraju nastavne godine ne mora proizlaziti iz aritmetičke sredine upisanih ocjena, osobito ako je učenik pokazao napredak. (Pravilnik o ocjenjivanju čl. 11. al. 3.)

- ***Brojčano ocjenjivanje*** – model ocjenjivanja aktivnosti i postignutih rezultata na svim stupnjevima školovanja.
  - a) učenikove aktivnosti i postignuti rezultati ocjenjuju se brojevima, odnosno brojčanim skalama od više stupnjeva (pet stupnjeva u Hrvatskoj 1, 2, 3, 4 i 5)
  - b) sintetički izraz za više varijabli koje se prate i ocjenjuju
- ***Opisno ocjenjivanje*** – opisno analitičko prikazivanje postignutih rezultata u nastavnom procesu.
  - a) pruža više mogućnosti učitelju/nastavniku da prikaže specifičnosti svakog pojedinog učenika
  - b) može sadržavati poticajne (motivirajuće) poruke učeniku

KRITERIJI VRJEDNOVANJA I OCJENJIVANJA

U NASTAVI GEOGRAFIJE

U nastavi geografije **osnovni i primarni elementi** vrednovanja su: usvojenost znanja, uočavanje pojava i procesa, uporaba zemljovida. Ocjenjivati će se zalaganje i motivacija učenika na satu, ispunjavanje radne bilježnice, izrada plakata. Vrednovati će se i redovito ispunjavanje radne bilježnice. Naime u čl. 2. st. 4. Zakona o udžbenicima za osnovne i srednje škole te u članku 3. Pravilnika o obveznim udžbenicima i pripadajućim dopunskim sredstvima spominje se i radna bilježnica. Stoga će se redovito vrednovati i taj rad učenika. Podrazumijeva se da ocjena iz radne bilježnice nema jednaku težinu kao usvojenost znanja, uočavanje pojava i procesa, uporaba zemljovida, jer radnu bilježnicu učenik ispunjava kod kuće uz eventualno korištenje bilježnice, udžbenika ili atlasa. Ocjena iz radne b. biti će učitelju pokazatelj pravilnog odnosa prema radu i predmetu od strane učenika i kao takva će se vrjednovati prilikom zaključivanja ocjene. Ista će se zapisivati u rubriku bilješke.

Ocjenjivati će se plakati i prezentacija. Pri ocjenjivanju plakata i prezentacija ocjenjuje se „temeljna primjena učenikova znanja u izvođenju zadatka, samostalnosti i pokazanih vještina, korištenju materijala, alata, instrumenata i drugih pomagala te primjeni sigurnosnih mjera prema sebi, drugima i okolišu.“ (Pravilnik o ocjenjivanju Čl. 3. al.3.)

Pored brojčanih ocjena, u rubriku bilješke upisivati će se redovno i opisne ocjene. Cilj opisne ocjene je smisaonije opisivanje brojčane ocjene kako je to navedeno u NOK. U rubriku bilježaka učitelj će unositi sve one podatke koji mogu biti od koristi kako samom učitelju, tako učeniku i roditelju pridržavajući se čl. 12. al. 5. i 6. Pravilnika o ocjenjivanju.

Učenici s poteškoćama

Kod učenika koji su od stručno razvojne službe prepoznati kao učenici s poteškoća, učitelji će prilagoditi zadatke kako bi se kod takvih učenika potaknuo razvoj i napredak. (vidi čl. 5. Pravilnika o ocjenjivanju). Kod navedenih učenika predmetni učitelj će svakom učeniku (individualno) prilagoditi postupke i elemente ocjenjivanja u skladu sa preporukom stručnom službom škole. Prilikom ocjenjivanja mora postojati razumijevanje za prepreke u učenju nastale zbog učenikovih teškoća u učenju ili njegovih poremećaja. (NOK) **Kod kriterija ocjenjiva uzimati će se u obzir specifičnosti djeteta.**

Usmeno i pisano provjeravanje

Usmeno provjeravanje će se uglavnom provoditi ne najavljeno svaki sat (čl. 7. al.2. Pravilnika o ocjenjivanju). Prilikom usmenog ispitivanja učenik može biti ocijenjen u više ocjenskih elemenata, dakle ne samo u jedan. Naime prilikom ispitivanja učenik može istovremeno odgovarati teoriju, zemljovid, tumačiti različite karografske i kartodijagramske sheme te za svaki od navedenih elemenata biti ocijenjen.

O pisanim provjerama, bilo kratkim pisanim provjerama ili pisanim provjerama, učenici će biti obaviješteni preko Okvirnog vremenika pisanih provjera. (čl. 8. i čl. 10. Pravilnika o ocjenjivanju)

Učenici će pisati pisane provjere i kratke pisane provjere.

Kod pisanih provjera pridržavati će se pravila da ispod 45% riješenosti se ne može dobiti pozitivna ocjena.

Intervali postotka bodova za pojedine ocjene					
ocjena	1	2	3	4	5
raspon	do 44 %	45 - 60 %	61 - 75%	76 - 89 %	90 - 100%

Iz ispita se **možu dobiti dvije ocjene ukoliko** ispit sadrži slijepu kartu i kartografske prikaze s zadacima koji se posebno vrednuju i ocjenjuju.

Pored pisanih provjera učenici će pisati i kratke pisane provjere. Kratke pisane provjere svojim opsegom će obuhvaćati manji dio nastavnog sadržaja. (čl.8. st. 2. Pravilnika o Ocjenjivanju)

U navedenim provjerama ispod 50% riješenosti učenik ne može dobiti pozitivnu ocjenu.

Intervali postotka bodova za pojedine ocjene					
ocjena	1	2	3	4	5
raspon	do 50 %	51 - 60 %	61 - 79%	80 - 90 %	91 - 100%

Vrjednovanje će se temeljiti na cjelovitu (holističkom) pristupu praćenja i poticanja individualnoga razvoja svakoga djeteta i učenika. (NOK) Razvijati će se pozitivna usmjerenost na

učenikova postignuća i sposobnosti. Nastojati će se poticati oni sadržaji u kojima će se primijetiti uspjeh učenika.

Kartografska pismenost će se razvijati čitanjem i razumijevanjem geografske karte, orijentacijom u prostoru... Geografske vještine će se vrjednovati crtanjem i analiza dijagrama, klimadijagrama, kartograma, uporaba GPS uređaja, kartiranje, skiciranje, anketiranje, snimanje, izrada plakata, referati, prezentacije, snalaženje (orijentacija) u prostoru (terenska nastava)... (CURIĆ)

KRITERIJI PREMA ELEMENTIMA OCJENJIVANJA

USVOJENOST ZNANJA

<i>Ocjena</i>	<i>Kriterij vrednovanja</i>
Nedovoljan (1)	Ne razumije nastavne sadržaje i ne primjenjuje geografska znanja. Ne razumije smisao pojmova. Ne zna ni pomoć učitelja iskoristiti
Dovoljan (2)	Djelomično i površno odgovara na postavljena pitanja, uz pomoć učitelja. Ne razumije u potpunosti nastavne sadržaje i otežano primjenjuje stečena znanja. Potrebna velika pomoć učitelja koja se očituje i većem broju potpitanja i usmjeravanja prema točnom odgovoru.
Dobar (3)	Uglavnom točno odgovara na postavljena pitanja, uz pomoć učitelja. Uglavnom razumije nastavne sadržaje i djelomično primjenjuje stečena znanja. Pokazuje dobro znanje. Razumije gradivo, ali bez pojedinosti. Primjetne su nepotpunosti u znanju.
Vrlo dobar (4)	Sporije ali točno, logično i uglavnom argumentirano odgovara na postavljena pitanja uz eventualno postavljanje potpitanja. Razumije nastavne sadržaje i uspješno primjenjuje stečena znanja Gotovo ne treba pomoć učitelja.
Odličan (5)	Točno, opširno, logično i argumentirano odgovara na postavljena pitanja. U potpunosti razumije nastavne sadržaje, proširuje ih vlastitim iskustvom. Učenik se ističe originalnošću, samostalno analizira i interpretira.

UOČAVANJE POJAVA I PROCESA

<i>Ocjena</i>	<i>Kriterij vrednovanja</i>
Nedovoljan (1)	Ne pokazuje volju i želju za stjecanjem sposobnosti i vještina. Ni uz pomoć učitelja nije u stanju uočiti određene pojave i procese. Nesuvislo analizira kartografske, grafičke i slikovne priloge te donosi nelogične zaključke bez razumijevanja
Dovoljan (2)	Uz veliku pomoć učitelja na jednostavan način nabraja i opisuje geografske pojmove i procese. S pogreškama analizira kartografske, grafičke i slikovne priloge te nesamostalno donosi zaključke
Dobar (3)	Uz pomoć učitelja izvodi zaključke i prosječno razumije geografske pojmove i procese. Djelomično i nepotpuno izvodi zaključke pri analizi geografskih problema. Ponekad nespreman/na iskazati geografska znanja, sposobnosti i vještine. Nepotpuno analizira kartografske, grafičke i slikovne priloge te prosječno donosi zaključke
Vrlo dobar (4)	Uglavnom samostalno izvodi zaključke i razumije geografske pojmove i procese. Posjeduje i gotovo uvijek primjenjuje geografska znanja, sposobnosti i vještine. Uspješno analizira kartografske, grafičke i slikovne priloge te uglavnom samostalno donosi zaključke
Odličan (5)	Samostalno izvodi zaključke i uočava uzročno-posljedične veze, geografske pojave i procese. Posjeduje iznadprosječna znanja, sposobnosti i vještine. Ovladao analizom i sintezom gradiva. Izrazito uspješno analizira kartografske, grafičke i slikovne priloge te samostalno donosi zaključke

UPORABA ZEMLJOVIDA

<i>Ocjena</i>	<i>Kriterij vrednovanja</i>
Nedovoljan (1)	Pogrešno uočava geografske sadržaje na geografskoj karti. Ni uz navođenje učitelja ne zna pokazati osnovne geografske sadržaje.
Dovoljan (2)	Koristi geografsku kartu u učionici uz pomoć i navođenje učitelja i teško uočava geografske sadržaje
Dobar (3)	Koristi geografsku kartu u učionici uz pomoć učitelja, te je u stanju samostalno pokazati osnovne geografske sadržaje, pri tome mu treba više vremena.
Vrlo dobar (4)	Točno uočava geografske sadržaje na geografskoj karti. Uspješno koristi geografsku kartu i gotovo ne treba pomoć učitelja. Točno uočava i prepoznaje geografske sadržaje na zemljovidu i koristi se njima
Odličan (5)	Točno, precizno i brzo uočava geografske sadržaje na geografskoj karti. Izrazito uspješno koristi geografsku kartu u učionici, i pri tome ne treba pomoć učitelja.

OCJENJIVANJE RADNE BILJEŽNICE

<i>Ocjena</i>	<i>Kriterij vrednovanja</i>
Nedovoljan (1)	Neredovito ispunjava radnu bilježnicu, više od pola radne bilježnice nije ispunjeno. Ono što je ispunjeno često netočno i neprecizno
Dovoljan (2)	Nije redovit u ispunjavanju radne bilježnice. Rješava tek osnovne zadatke. Pri rješavanju neuredan i neprecizan.
Dobar (3)	Radnu bilježnicu ispunjava redovno, no pojedine zadatke preskače te su primjetne greške u zadacima, često ne precizan .
Vrlo dobar (4)	Radnu bilježnicu ispunjava redovno, točno i uredno. No u pojedinim zadacima nedostaje preciznosti.
Odličan (5)	Radnu bilježnicu ispunjava redovno, uredno i točno. Precizan je u rješavanju zadataka

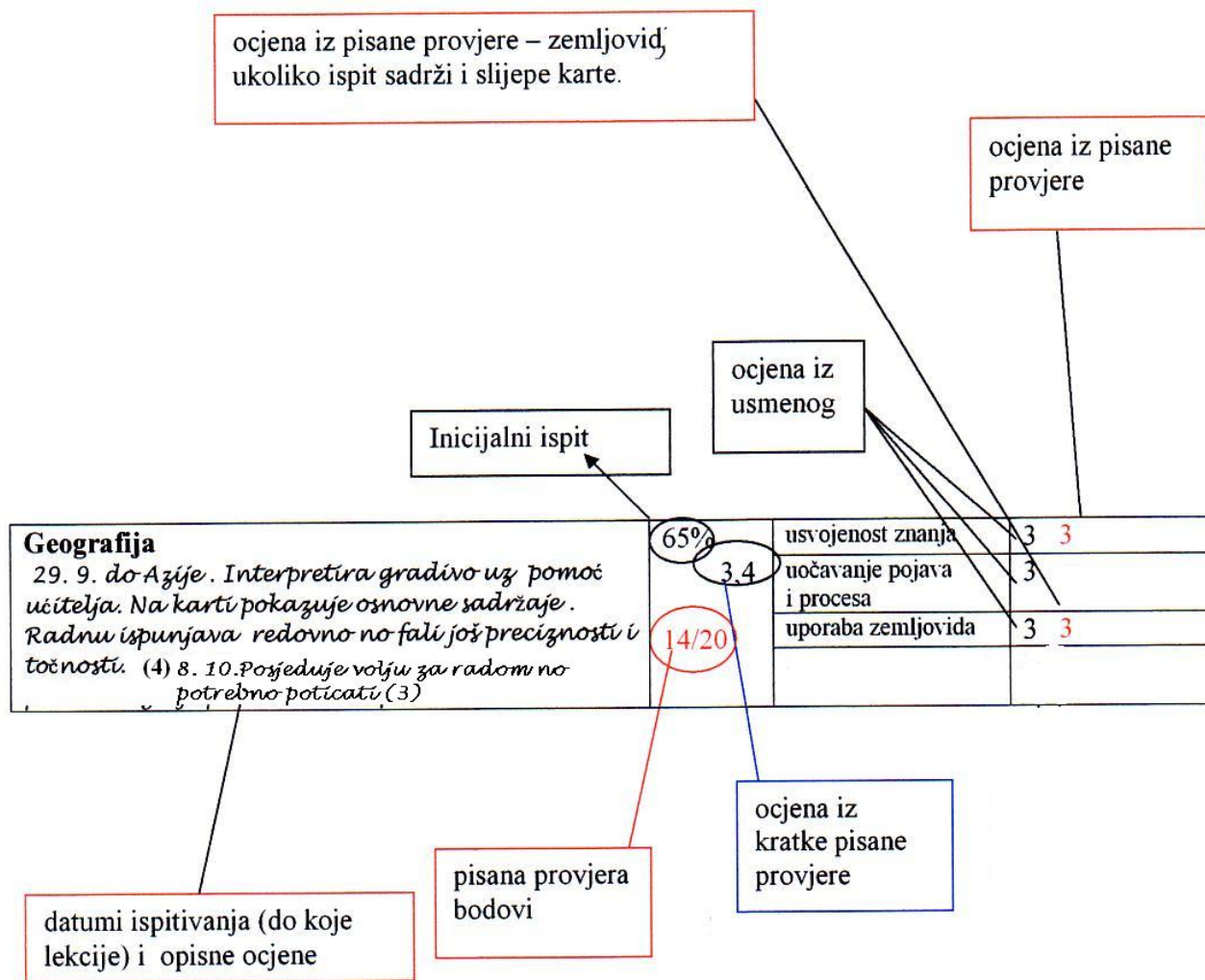
OCJENJIVANJE PREZENTACIJA I PLAKATA

- minimalna ocjena koju učenik može dobiti je dovoljan (2), radi uložnog truda.

Praćenje i vrednovanje učenika	Ocjena
-Izlaganje samostalno, uvjerljivo. Plakat i prezentaciju koristi kao sredstvo tumačenja. Urednost izrađenog na visokoj razini i u potpuno usklađeno sa normama hrvatskog jezika. Iznimno kreativno napravljeno.	Odličan (5)
-Izlaganje samostalno no nije u potpunosti uvjerljiv. Gotovo ne čita sa plakata ili prezentacije već istu koristi kao sredstvo tumačenja. Rad sadrži previše detalja koji nisu u potpunosti smisaono povezani	Vrlo dobar (4)
- Nije siguran pri izlaganju. Često čita sa plakata ili prezentacije. Jezično izražavanje ponekad nije u skladu sa jezičnim zakonitostima. U pojedinim segmentima rad je nepregledan.	Dobar (3)
- Prezentacija ili plakat neuredne ne razumljivo izrađene. Primjetne su brojne pravopisne pogreške. Učenik se i sam ne snalazi na plakatu ili prezentaciji. Samo čita napisani tekst. Loše izabrani tekstualni i slikovni materijali	Dovoljan (2)

IZGLED I POJAŠNENJE OCJENSKE KRIŽALJKE

Prilikom ocjenjivanja u potpunosti će se primjenjivati preporuke NOK (posebno one opisane na str. 93.- 114., 131.-152. i 201.- 206.) i Pravilnika o ocjenjivanju.

Gore navedeni kriteriji i elementi vrjednovanja napisani su na temelju Pravilnik o načinima, postupcima i elementima vrednovanja učenika u osnovnoj i srednjoj školi, Zagreb 2010. i to čl. 3 al.2, čl. 12 al. 1.,2., i 3., čl. 14. al. 1. i 2.

Napomena: Napominjemo da svi učitelji neće pisati kratke pisane provjere..

LITERATURA:

1. Nacionalni okvirni kurikulum za predškolski odgoj i obrazovanje te opće obvezno i srednjoškolsko obrazovanje, Zagreb, 2010.
2. Pravilnik o načinima, postupcima i elementima vrednovanja učenika u osnovnoj i srednjoj školi, Zagreb 2010.
3. MATAS Mate, Metodika nastave geografije.
4. Dr. sc. ZORAN CURIĆ, red. prof, ELEMENTI, OBLICI I KRITERIJI VREDNOVANJA I OCJENJIVANJA U NASTAVI GEOGRAFIJE, Izvor:
http://www.azoo.hr/index.php?option=com_content&view=article&id=2645:struni-skupovi-elementi-oblici-i-kriteriji-vrednovanja-i-ocjenjivanja-u-nastavi-geografije-2011-&catid=274:geografija